

Sylabus modulu

7. Ekonomika zdravotnictví

Lektor: Mgr. Lenka Kalábová, Ph.D., LL.M.

Anotace modulu

Modul Ekonomika zdravotnictví je rozdělen do tří bloků/částí.

- První část si klade za cíl seznámit posluchače s teoretickými základy ekonomického fungování služeb, včetně služeb zdravotních. Specifikuje pojmy jako je nabídka, poptávka, jejich vzájemný stav, ale též např. pojmy, kterými jsou výnosy, náklady, hospodářský výsledek a některé indikátory ekonomického fungování zdravotních služeb.
- Druhá část je věnována problematice financování zdravotnických systémů stejně jako systémům úhrad zdravotních služeb a to jak v národním, tak mezinárodním kontextu.
- Třetí část je sumarizační, resp. aplikační a představuje těžiště modulu. Na základě získaných znalostí je charakterizován český zdravotnický systém a v hlavních bodech jsou analyzovány právní, finanční, řídicí a institucionální aspekty fungování zdravotnictví v ČR.

V úvodu první (obecné) části modulu jsou posluchači vybaveni základním pojmovým aparátem, který jim umožní orientovat se v podstatných problémech ekonomické stránky fungování zdravotnických systémů.

Zdravotnictví je zde představeno jakožto specifické odvětví ekonomiky poskytující služby, je vymezeno jeho postavení v národním hospodářství a posluchači jsou seznámeni s historií formování zdravotnických systémů. Důraz je kladen na vysvětlení role vlády ve zdravotnických systémech, tj. jsou studovány důvody státních zásahů.

Dále je studována ekonomická podstata zdravotních služeb. V této části jsou posluchači seznámeni s charakterem statků produkovaných zdravotnictvím a dále strukturou a charakteristikou zdravotnického trhu (specifika zdravotnických trhů podle Arrowa).

Je zkoumána poptávka po zdravotní péči, která je představena jako základna pro tvorbu zdravotní politiky a zdravotnického plánování. Jsou studovány faktory ovlivňující poptávku pacientů, elasticita poptávky, role poskytovatelů zdravotní péče při formování poptávky či nástroje omezování poptávky po zdravotní péči. Součástí této problematiky jsou též pojmy jako spoluúčast či regulace. Následně je zkoumána nabídka zdravotní péče, jsou představeny faktory ovlivňující její úroveň, problematika konkurence na zdravotnických trzích (vhodná/žádoucí?), formy konkurence v jednotlivých segmentech zdravotnictví či metody regulace nabídky. Je prováděna diskuse vztahu mezi nabídkou a poptávkou.

Následně jsou představeny typy zdravotnických systémů a je prováděno jejich srovnávání. Posluchači jsou seznámeni se základní typologií zdravotnických systémů (kontinentální, NHS, liberální), s cíli systémů v závislosti na typu a jsou analyzovány silné a slabé stránky jednotlivých systémů. Je zde řešena problematika konvergence systémů. Jsou studovány kapacity jednotlivých zdravotnických systémů (statistické ukazatele, základní komparace). Součástí této části je hodnocení fungování zdravotnických systémů (efektivnost versus ekvita).

V další části jsou studovány zdroje zdravotnických systémů a jsou specifikovány finanční toky v jednotlivých zdravotnických systémech. Posluchači jsou seznamováni s formami plateb (přímé, nepřímé, typologie plátců „třetí strany“). Je analyzován vliv zvoleného způsobu financování na ekonomické chování jednotlivých subjektů vyskytujících se na zdravotnických trzích.

Podrobněji je studován systém veřejného zdravotního pojištění jakožto těžiště českého zdravotního systému. Systém je charakterizován, jsou představeni jeho účastníci a institucionální zajištění. Důraz je kladen na studium postavení zdravotních pojišťoven v systému (účel, hospodaření, kontrola, vývoj, varianty dalšího vývoje). V této části je například představeno, jakým způsobem získávají zdravotní pojišťovny svoje zdroje (problematika přerozdělování), jak ovlivňují zdravotní pojišťovny výši úhrad (dohodovací řízení) nebo jaké typy smluv se uzavírají se zdravotnickými institucemi.

Dále je v této části studováno postavení a typy poskytovatelů zdravotních služeb. Jsou zde představeny a diskutovány aktuální metody úhrad.

V neposlední řadě je v tomto modulu nastíněn vývoj českého zdravotního systému a je analyzováno postavení jednotlivých zájmových skupin ve zdravotnictví. Je specifikována role státu a jeho postavení v systému a vývoj orientace zdravotní politiky. Je představeno Ministerstvo zdravotnictví jako tvůrce zdravotní politiky. Posluchači jsou seznámeni s cíli a nástroji reforem zdravotnictví, stejně jako s praktickými problémy implementace zdravotní politiky. Je zmapována geneze zdravotní reformy a jsou identifikovány zájmové skupiny

stejně jako jejich vliv, ekonomické a mimoekonomické zájmy či vliv na prosazování reformní politiky.

Studenti by po absolvování modulu měli znát obtíže spojené s ekonomickým fungováním zdravotnického odvětví, rozumět roli vlády při poskytování zdravotní péče a chápat chování subjektů vstupujících na (kvasi) trhy zdravotních služeb. Mělo by jim to pomoci lépe porozumět východiskům, stavu i trendům současných změn ve zdravotnictví.

Cíl modulu:

Cílem modulu je: (1) seznámit se s teoretickými specifiky ekonomického fungování zdravotnických systémů; (2) porozumět problematice financování zdravotní péče a získat přehled o vývoji forem financování zdravotnických systémů a metod úhrad zdravotní péče v národním i mezinárodním kontextu a (3) následně aplikovat tyto poznatky na český zdravotnický systém a získat tak přehled o institucionálním a právním zakotvení zdravotního systému v České republice, mít základní povědomí o finančních tocích v systému a o vývoji a současné koncepci organizace zdravotní péče.

Literatura

1. DARMOPILOVÁ Zuzana, MALÝ Ivan. *Ekonomika zdravotnictví*, DSO, 2012 (pdf)
2. DURDISOVÁ, Jaroslava. *Ekonomika zdraví*. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0998-9.
3. FELDSTEIN, Paul J. *Health care economics*. 5th ed. Clifton Park : Delmar, 2002. 627 s. ISBN 0766806995
4. JANEČKOVÁ, H., HNILICOVÁ, H. *Úvod do veřejného zdravotnictví*. Praha: Portál, 2009. 294 s. ISBN 978-80-7367-592-9
5. KOMENDA, S. *Nástroje objektivního manažerského rozhodování*. Olomouc. Filozofická fakulta Univerzity Palackého, 1999. 254 s. ISBN 80-7067-986-7
6. KUVÍKOVÁ a kol. *Ekonomika zdravotníctva*. Phoenix, Banská Bystrica, 1995. 110 s. ISBN 80-900563-1-8.
7. MALÝ Ivan, KOTHEROVÁ Zuzana a kol. *Zdravotní politika a její ekonomická dimenze*, DSO, 2015 (pdf)
8. MALÝ, Ivan. *Problém optimální alokace zdrojů ve zdravotnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-2006-7.
9. NĚMEC, Jiří. *Principy zdravotního pojištění*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2628-1.
10. POTUČEK, Martin. *Veřejná politika*. Upravené, doplněné a aktualizované vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 8086429504.
11. STREJČKOVÁ, A. a kol. *Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví*. Praha: Fortuna, 2007. ISBN 978-80-7168-943-0
12. ZLÁMAL, J. *Marketing ve zdravotnictví*. Brno, NCONZO, 2005.
13. ZLÁMAL, J., ULRICH, M. *Základy ekonomie pro management zdravotnictví*. Olomouci: UP v Olomouci, 2001. 199 s. ISBN 80-244-0349-8
14. ZLÁMAL, J., BELLOVÁ, J., BOHANESOVÁ, E. *Podniková ekonomie a management*. Olomouci: UP v Olomouci, 2007. 238 s. ISBN 978-80-244-1724-4